

ЗЕМЕЛЬНІ РЕСУРИ УКРАЇНИ ТА ПРОБЛЕМИ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ

Ахісян Еліза Варданівна ст. гр. ЗВ-34к,

Науковий керівник: Проценко Світлана Миколаївна

Коледж інформаційних технологій та землевпорядкування

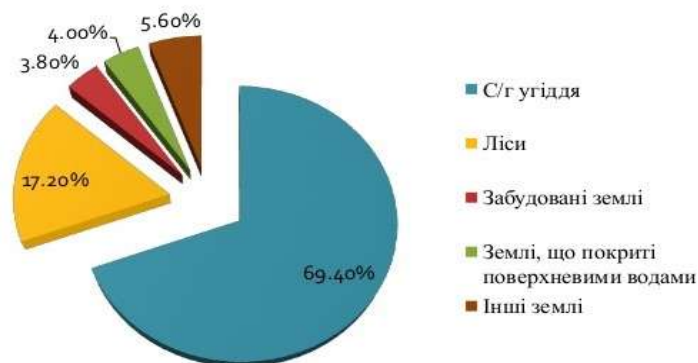
Національного авіаційного університету

Мета роботи полягає у визначенні проблеми використання земельних ресурсів України й обґрунтуванні можливого варіанту їх вирішення через концепцію сталого землекористування.

Земля – природний ресурс з незмінним місцем розташування, яка є необхідною складовою багатьох сфер людської діяльності.

У сучасному розумінні земельні ресурси – це сукупні ресурси земної території як просторового базису господарської діяльності і розселення людей, засобу виробництва, її біологічної продуктивності та екологічної стійкості середовища життя. Земельні ресурси виступають територіальною базою розміщення народногосподарських об'єктів, системи розселення населення, а також основним засобом виробництва (в першу чергу сільського і лісового господарства). Всі землі України незалежно від їх цільового призначення, господарського використання і особливостей правового режиму відносяться до земельних ресурсів і складають єдиний земельний фонд держави.

Земельний фонд України

Структурно-динамічний аналіз земельного фонду України показує, що в його структурі сільськогосподарські угіддя займають 69,4%, в т. ч. рілля -

54,8%, багаторічні насадження - 1,6%, луки і пасовища - 12,9%. Площа лісів охоплює 17,2% земельної площі. Україна є високорозвиненою і урбанізованою країною. Тому багато земель знаходяться під забудовою (3,9%) об'єктами промисловості (0,6%) і транспорту (0,8%). Значна частина земель представляє собою так звані малопродуктивні землі (1,9%), які ще не використовуються в сільському господарстві. Це піски, балки, яри, зсуви, закислені, засолені та інші землі. Землі під водою займають 4% території. Характерною особливістю землі є її родючість тобто спроможність забезпечувати врожайність сільськогосподарських культур, рівень якої залежить як від природних властивостей самих ґрунтів так і від розвитку культури землеробства та екологічних умов. Земельний фонд України характеризується наявністю високою біопродуктивністю землі, в її структурі переважають землі з найбільш родючими ґрунтами.

В Україні зосереджена третина (30%) світових запасів чорноземів, за деякими даними навіть 40,5% і з цим пов'язується виграшний агрономічний статус України у порівнянні з іншими державами світу. На базі використання природних ресурсів і насамперед земельних, розвивається одна із найважливіших і життєво необхідних галузей матеріального виробництва, яка виробляє продукти харчування для населення, сировину - для промисловості і товари - для експорту. Це сільськогосподарське виробництво, яке відіграє важливу роль у зміцненні економіки країни, підвищенні життєвого рівня населення і розв'язання соціально-економічних проблем.

Земельна реформа, яка фактично розпочалася разом зі здобуттям державної незалежності України, основною своєю метою передбачала зміну неефективного, технологічного відсталого колгоспного ладу, що орієнтувався на екстенсивне використання сільськогосподарських земель, системо землекористування європейського типу, яка покладається на міцні фермерські господарства, в основі функціонування яких лежить приватна власність на землю,

Земельна реформа не вирішила покладених на неї завдань. Здійснення масштабних земельних перетворень на таких величезних територіях обумовило виникнення гострих проблем соціального, економічного і екологічного характеру. Зокрема, належним чином не забезпечується раціональне використання та охорона земельних ресурсів, відтворення продуктивного потенціалу сільськогосподарських земель. Оскільки процеси земельного реформування в цей період відбувалися повільно, земельне питання стало вкрай заполітизованим, а перехід землі ефективним господарям-практично заблокованим. В системі землекористування визначилися такі явища, як зниження ефективності сільськогосподарського виробництва, погіршення використання землі як засобу виробництва та екологічної складової. У зв'язку з цим виникла потреба формування землекористування в Україні – концепції сталого землекористування, яка могла б забезпечити підвищення добробуту людей, вирішити проблеми пов'язані з деградацією навколишнього середовища, поліпшення екологічного стану земель.

Основні проблеми використання земельних ресурсів

сільськогосподарського призначення:

1. Ерозія(водна, вітрова);
2. зменшення родючості (зменшення вмісту гумусу, ущільнення ґрунтів);
3. вирубань лісів;
4. знищення рослинного покриву;
5. надмірне випасання худоби;
6. спустелювання.

Як зазначено в Концепції державної цільової програми земельних відносин України на період до 2020 року: «На сьогодні ситуація щодо володіння, користування і розповсюдження землею залишається складною і такою, що вимагає невідкладного поліпшення. Найгострішими проблемами є незавершеність процесів реформування економічних та правових відносин власності; недосконалість системи державного управління у сфері використання і охорони земель, земельного законодавства та інфраструктури

ринку земель, нерозвинутість автоматизованої системи ведення державного земельного кадастру, відсутність механізму економічного стимулювання використання і охорони земель.

Роботи із запровадження раціонального землекористування проводяться досі повільно. Відсутнє перспективне прогнозування розвитку земельних відносин, не визначена оптимальна модель сільськогосподарського землекористування. Низькою залишається ефективність використання земель у сільському господарстві через невизначеність системи регулювання земельних відносин, не завершено введення у повному обсязі в економічний оборот земельних ділянок та прав на них.

За минулі роки в системі землекористування нашої країни визначалися такі тенденції: перебудова системи землекористування призвела до зниження ефективності сільськогосподарського виробництва; погіршення використання землі як основного засобу виробництва; продовжує погіршуватися екологічна ситуація при землекористуванні, в антропогенне навантаження на біосферу досягло своїх меж, і його подальше збільшення може зумовити непередбачувану за своїм масштабом і характером зворотну реакцію біосфери на соціальну систему знижується і до того низький за часів радянської влади рівень життя сільських жителів, різко погіршилась демографічна ситуація на селі, що показує про наявність певних проблем, вирішення яких можливе через впровадження науково обґрунтованої системи сталого розвитку землекористування.

Щоб земля була постійним джерелом багатства людей, вона повинна раціонально використовуватися. Для цього необхідна нова концепція сталого землекористування. Згідно Закону України «Про землеустрій» стале землекористування – це форма та відповідно до неї методи використання земель, що забезпечують оптимальні параметри екологічних і соціально-економічних функцій територій.

В основу останньої реформи спільної аграрної політики ЄС 2006-2015рр. прокладено методологією сталого розвитку, засновану на розумінні суспільної ролі сільського господарства і визнанні його багатofункціональності.

Сталий розвиток землекористування -це така керована система, що охоплює всі аспекти взаємозалежності суспільства і природного середовища через форми і методи, які забезпечують реалізацію безперервного розвитку для досягнення балансу економічних, соціальних, екологічних, правових, інформаційних концепцій.

Практична реалізація концепції сталого використання земель сільськогосподарського призначення потребує визначення еколого-економічних і використання ефективних засобів досягнення екологічних цілей, а також радикального підвищення екологічної відповідальності всіх суб'єктів господарської діяльності. Еколого-економічними пріоритетами у вирішенні основних завдань по забезпеченню сталого використання земель сільськогосподарського призначення, зокрема є:

- збалансування екологічних, економічних і соціальних факторів розвитку регіонів з урахуванням властивостей земельних ресурсів, їх цінності та особливостей використання на певній території;

- природно-просторова організація використання земельних ресурсів, яка забезпечить умови для раціонального використання потенційних ресурсних можливостей земель без порушення екологічної рівноваги для окремих адміністративно-територіальних одиниць. Варіантний підхід набуває особливого сенсу в умовах різних форм господарювання, соціально розшарування, різної забезпеченості товаровиробників виробничими ресурсами.

Для практичної реалізації принципів сталості виділено два окремих напрями: підтримка аграрного виробництва і політики сільського розвитку. Остання розглядається як інтегрований процес, що включає не тільки економічні показники зростання і розвитку аграрного виробництва, але і

екологічну безпеку та адаптацію сільських громад до мінливих умов функціонування.

З цього можна зробити висновок, що для раціонального використання земельних ресурсів потрібно запобігати фізико-географічним процесам, таким як ерозія, перезволоженість, засолення, посушливість.

Сучасне використання земельних ресурсів України не відповідає вимогам раціонального природокористування. Порушено екологічно допустиме співвідношення площ ріллі, природних кормових угідь, лісових насаджень, що негативно впливає на стійкість агроландшафту. Розораність земель є найвищою в світі і досягла 56 відсотків території країни і 80 відсотків сільськогосподарських угідь. Інтенсивне сільськогосподарське використання земель призводить до зниження родючості ґрунтів через їх переущільнення (особливо чорноземів), втрати грудкувато-зернистої структури, водопроникності та аераційної здатності з усіма екологічними наслідками.

На мою думку для забезпечення правомочності суб'єктів землекористування, встановлюється повноваження по володінню, користуванню та розповсюдженню землею. У відносинах земельної власності повною мірою повинні втілюватися екологічні та економічні складові землекористування, соціальні зв'язки і процеси. Забезпечення такого принципу сприятиме сталому розвитку суспільства.

Список використаної літератури:

- 1.http://pidruchniki.com/15660212/ekologiya/zemelni_resursi_ukrayini_osnovni_problemi_vikoristannya_ohoroni
- 2.<http://referat-ok.com.ua/ekologiya/harakteristika-zemelnih-resursiv-ukrajini>
- 3.http://pidruchniki.com/15660212/ekologiya/zemelni_resursi_ukrayini_osnovni_problemi_vikoristannya_ohoroni